

Slovenski dom

Štev. 35.

V Ljubljani, v četrtek, 12. februarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in opreme: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No 620:

Scontri di pattuglie ed artiglierie presso Gazala

U. Quartiere generale delle forze armate comunica:

Sul fronte di Ain El Gazala attività di pattuglie e di artiglierie; ad occidente di Mechili una puntata avversaria, appoggiata da mezzi blindati, è fallita per il pronto intervento di nostri elementi corazzati.

Ripetute e proficue azioni dell'arma aerea hanno causato incendi e distruzioni nelle retrovie nemiche.

Tre caccia inglesi risultano abbattuti in combattimento, un quarto ad opera delle artiglierie contraeree.

Anche ieri le attrezzature belliche di Malta sono state a più riprese bombardate da velivoli germanici.

Apparecchi tedeschi hanno raggiunto il convoglio già attaccato da nostri aerosiluranti colpendo ripetutamente due grosse navi mercantili e due della scorta.

Vojno poročilo št. 620:

Patrolni in topniški spopadi pri Gazali

Uradno vojno poročilo št. 620 pravi:

Na fronti pri Ain El Gazali delovanje patrol in topniško streljanje; vzhodno od Mechileja je izpodletel sovražni sunek, ki so ga podpirala oklepna vozila, zaradi odločnega posega našega oklepnega orožja. Ponovne in uspešne akcije letalstva so povzročile požare in razdejavanja v angleškem zaledju; tri angleška lovna letala so bila sestreljena v boju, četrto pa je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Tudi včeraj so nemška letala včeraj bombardirala vojne naprave na Maliti.

Nemška letala so dohitela konvoj, ki so ga že naša torpedna letala večkrat napadla ter spet zadela dve veliki trgovski ladji ter dve ladji iz spremstva.

Berlin, 12. febr. s. Uradno poročajo: V severni Afriki so bili odbiti močni sovražnikovi ogledniški oddelki. Bojna in bombna letala so prizadejala nasprotniku znatne izgube v vozilih. Severno od Tobruka je lahka angleška križarka očito dobila hude poškodbe po bombah z nekega nemškega letala.

Sožalnice ob smrti italijanskega poslanika v Vatikanu

Rim, 12. febr. s. Vdova poslanika Attolice je prejela tele brzojavke:

»Poznavajoč duševno plemenitost in sijajne odlike, ki so italijanskega poslanika Bernarda Attolice priporočale našemu spoštovanju in naklonjenosti, iskreno obklopujem njegovo nenadno smrt in opravljamo posebne molitve za pokojnega ter prosimo Boga za pravo tolažbo vsej družini.

Z našim apostolskim blagoslovom Pij XII. »Kraljica in jaz sva z globoko žalostjo izvedela za smrt poslanika Attolice ter vam izražava najino prisrčno občuteno sožalje. Viktor Emanuel.

»Sprejmite, prosim Vas, moje iskreno in prisrčno sožalje ob hudi izgubi, ki Vas je zadela s smrtjo Vašega soproga. Adolf Hitler.

»V globoki žalostji pošiljam svoje prisrčno občuteno sožalje in delim z Vami tako hudo bolešč. Vaš najvdanejši Umberto Savojski.

»Vest o smrti Vašega soproga je globoko pretresla mojo ženo in mene. Prosim Vašo ekscelenco, da sprejmete zagotovilo, da kar najbolj ganjena deliva žalost z Vami in Vašimi otroki.

Von Ribbentrop.

Rim, 12. febr. s. Včeraj zjutraj so bile pogrebne slovesnosti za poslanika Bernarda Attolice v Jezusovi cerkvi. Slovesnosti so bile veličastne zaradi velikega števila oseb, ki so spoštovanemu, krepkemu in priljubljenemu poslaniku hoteli izkazati poslednje časti. P. Tacchi Venturi je opravil božjo službo v kapeli Sv. Frančiška Ksaverija, navzoči pa so bili kardinal Maglione, državni tajnik sv. stolice, kardinal Canali, predsednik papeške komisije v vatikanskem mestu, kardinal Tedeschi, predstojnik bazilike Sv. Petra ter kardinal Caccia Dominioni. Navzoči so bili še apostolski nuncij pri Vel. Kralju in Cesarju monsignor Bergonci Duca, dekan diplomatskega zbora. Posebna mesta so bila določena za zunanega ministra grofa Ciana, mojstru ceremonijarju Kraljeve hiše, markizu d'Ajeta in knezu Chigiju, velikemu mojstru malteškega reda. Poleg teh so prišli k pogrebni slovesnosti tudi predsednik senata Suardo, predsednik

Nepretrgani boji v Rusiji ob ponehavačem mrazu

Novi izpadi sovjetskih čet pri Leningradu — odbiti

Hitlerjev glavni stan, 12. febr. s. Nemško vrhovno poveljstvo daje naslednje uradno vojno poročilo:

Boji na Vzhodu se nadaljujejo medtem ko mraz ponehava. Na bojišču pri Doncu je nasprotnik 18. januarja v odseku ene same nemške armade pustil na bojišču 1638 ujetnikov, čez 6500

Japonci pred mestom Singapoorejem

Tokio, 12. febr. s. Posebno poročilo japonskega vrhovnega poveljstva potrjuje, da so včeraj ob osmih po japonskem času japonske čete vdrle na ozemlje singapurskega mesta in od oddod čistijo ostanke angleških oddelkov.

Tokio, 12. febr. s. Japonske čete so včeraj ob 14 po krajevem času vdrle v zahodni del Singapurja.

Tokio, 12. febr. s. Medtem ko divja streljanje po cestah v Singapurju, kjer Angleži s svojim odporom zastoj skušajo ustaviti prepričljivi japonski napad, je japonsko letalstvo zdaj gospodar v zraku in nadaljuje s svojim nepretrganim delovanjem proti oporišču, ki predstavlja najpomembnejše industrijsko področje na Tihem morju poleg Japonske. Zdi se, da je ob nabrežju v Singapurju, ki ga Japonci neprenehoma bombardirajo, zasidranih še 60 ladij, določenih za umik angleške vojske. Ta umik bo še hujši kakor je bil tisti, ki je angleško vojno zgodovino proslavil pri Dunkerqueu.

Bangkok, 12. febr. s. Po angleških poročilih iz Singapurja je v predmestjih že slišati praske tanje strojne. Bitka divja v neposredni okolici mesta. Na severni obali gore vsa skladišča benecina. Dim od teh požarov sega prav do mesta, ki je oddaljeno kakih 20 km. Angleške, avstralske, indijske in kitajske čete se z bocom ob boku bore v tem gostem oblaku dima. Japonci trdo pritiskajo nanje. Japonske čete štejejo zdaj že več deset tisoč ljudi. Prvič so se Japonci izrekli na stotinah oklepnih čolnov, ki so prevažali napadalne oddelke, oborožene s strojnimi, z avtomatičnim orožjem in metali ognja. Japonsko letalstvo brez odhoda leta nad mestom in meče nanj rušilne ter zažigalne bombe. Vse prebivalstvo je mobilizirano za kopanje jarkov in popravljanje ruševin.

Bangkok, 12. febr. s. Po novicah iz Singapurja so Angleži pognali v zrak vsa skladišča in vse važne naprave v Singapurju, preden so se umaknili iz mesta.

Rim, 12. febr. s. Avstralsko vojno poročilo pravi, da so japonska letala včeraj bombardirala Sumarai ob jugovzhodni obali Nove Gvineje. Delala so ogledniške polete nad vsem južnim obrežjem.

Bangkok, 12. febr. s. Iz izjav predsednika avstralske vlade Curtina je razvidno, da je avstralska vlada zapovedala, naj se mobilizacija nadaljuje hitreje in strožje. Poostrežen izvajanje mobilizacije je potrebna zaradi položaja na Tihem morju, zaradi katerega je treba izkoristiti vse sile avstralskega naroda.

Avstralska vlada je od 11. februarja dalje zapovedala zatemnitev po vsem obrežju in po tistih krajih, ki leže manj kakor 150 km od obale.

Singapoore, 12. febr. s. Bitka, ki poteka že štiri dni na singapoorskem otoku, se naglo razvija. Tri japonske kolone, ki korakajo proti jugu, so včeraj sklenile polkrog okoli 30.000 angleških vojakov na jugovzhodnem koncu otoka. Japonci so se s pomočjo letalstva včeraj ves dan izkrcavali.

Duce deli odlikovanja svojim mušketirjem iz Afrike, Španije in Rusije

Ducejeve besede v spomin padlih fašistovskih borcev

Rim, 12. febr. s. Duce je za 19. obletnico obstoja mušketirskih oddelkov izročil včeraj v kraljevski dvorani Beneške palače odlikovanja za vojaško hrabrost skupini mušketirjev, ki so se posebno izkazali v sedanjih vojni. Junaški mušketirski oddelki, ki je poslal že v abesinsko in špansko vojno posebno izbrano zastopstvo, je tudi v sedanjih vojni v celoti zgrabil za orožje. S ponosnim preziranjem vseh nevarnosti so Ducejevi mušketirji prihiti na nova bojišča ob strani slavnih sil liktorskih armad. Tako je hotel včeraj Duce podeliti junaškim bojevnikom najvišje priznanje za nastope na bojiščih, kjer se odloča boj za svobodo, varnost, moč in trdnost vsega naroda. Pri slovesnosti, ki je potekala v popolnem vojaškem duhu, so bili navzoči tajnik stranke, načelnik vrhovnega glavnega stana, načelniki posameznih glavnih stanov in državni podtajniki v vojnih ministrstvih, minister za ljudsko omiko ter skupina častnikov, generalov in višjih dostojanstvenikov milice.

Na spodnjem koncu dvorane so bili muške-

tirji, ki naj bi dobili odlikovanja ter skupina mušketirjev, ki so se bili vrnili iz Španije, z Afrike in Rusije. Ob straneh so bile razvrščene časne stotnije in en bataljon »M«, sestavljen iz skvadristov, bojevnikov, odlikovancev in ranjenec, ki so bili vsi najpristnejši izraz železne garde fašistične revolucije. Levo od odra, ki je bil pripravljen za Duceja, so zavzeli svoja mesta sorodniki padlih mušketirjev. Ko se je pokazal Duce, oblečen v uniformo poveljnika vse milice, je poveljnik mušketirjev zapovedal pozdrav Musoliniju, čemur je sledil odgovor mušketirjev »A no!«. V spremstvu tajnika stranke in načelnika glavnega stana milice je Duce nato obšel razvrščene oddelke in bataljone »M« ter zastopstvo mušketirjev, očitno zadovoljen z odličnim telesnim zborom ter odličnim vedenjem slavnih legionarjev. Ko je prišel do konca vrst pred skupino sorodnikov padlih mušketirjev, je Duce dvignil roko in jih po rimsko pozdravil.

Nato je stopil na oder, nakar je dal načelnik glavnega stana milice ukaz, naj se skupina mušketirjev pomakne naprej. Poveljnik je podal kratko in izčrpno poročilo, omenjajoč, da so junija meseca leta 1940, ko je napočila usodna ura, mušketirji prežeti navdušenja črnih sraj, prosili Duceja, naj jim podeli to prednost, da se bodo smeli boriti za

domovino. Na dan 19. obletnice ustanovitve mušketirskega oddelka bi mušketirji radi zadržali Duceja, da tista prednost ni bila podeljena zaman: Od skupnega števila 200 je 170 takšnih, ki so se v tej vojni udeleževali na najrazličnejših bojnih popriščih. Pri slavnosti jih manjka 12: šest jih je padlo, šest pa je pogrešanih. Mušketirji so ponosni, da so se mogli tako obilno žrtvovati za fašistično domovino, posebno pa so ponosni na čast, ki jo jim za junaštva podeljuje Duce. Zato se priklanjajo žrtvam padlih tovarišev in ob njih znova prisegajo, da bodo z vsemi svojimi močmi in lastno krvjo služili Duceju in stvari fašistične revolucije. Ko je poveljnik končal svoje poročilo, je Duce spregovoril naslednje besede:

»Ponosno in ganljivo misel posvečamo spomnu padlih tovarišev, ki so padli pri izpolnjevanju svojih dolžnosti kot zvesti vojak Italije. Prav z enakim ponosom bom začel deliti kolajne za hrabrost, ki ste si jih priborili na bojiščih.

Duce je nato ukazal, da se začne podeljevanje kolajn. Neki stotnik je nato prebral utemeljitev odlikovanj. Najprej je bila prebrana utemeljitev za podelitev srebrne spominske hrabrostne kolajne mušketirju Andreju Berlingeriju. Duce je nato pripel odlikovanje na prsa baronice Berlingerie, matere padlega mušketirja, ki je nato ponosna na svojega padlega sina pozdravila po rimsko. Nato je Duce po vrsti podelil srebrno kolajno mušketirjema Francu Azarellu, ki je padel v Libiji, in Boeriju Vittoriju, ki je izginil v letalskih bojih nad Sredozemskim morjem 27. septembra 1941. Nato je dobilo šest živih mušketirjev srebrne kolajne. Poveljnik mušketirjev Mario Havet pa je dobil dve bronasti kolajni. Šest jih je dobilo bronaste kolajne, med njimi pa je eden, ki je že poprej dobil srebrno. Potem se je predstavilo Duceju pet mušketirjev, ki so bili odlikovani z vojnim križcem za vojaško hrabrost. Preden so prešli odlikovanja, so se mušketirji postavili pred Duceja in ga pozdravili po rimsko. Duce je vsakemu izmed njih pripel na prsa odlikovanje in vsakega v nepozaben spomin objel. Končno je poveljnik mušketirjev zapovedal oddelkom, da pozdravijo z orožjem in ko se je blisk bajonetov posvetil po dvorani, je Eksk. Galbati zaukazal: »Mušketirji in Črne srajce! Pozdrav Duceju!« In pri silnem vzkliku »A no!«, je odjeknila sveta zaprisega legionarjev, da bodo dosegli zmago za vsako ceno in jo izročili vso bleščečo bodočim pokolenjem.

Angleške izgube v bitki za Libijo

Rim, 12. febr. s. Iz angleškega pooblaščenega vira poročajo, da je od 18.000 angleških vojakov, izgubljenih v zadnji bitki za Libijo, bilo 2906 mrtvih.

Vesti 12. februarja

Društvo prijateljev Japonske, ki mu predseduje kr. vis. vojvoda Pistojski, je včeraj s slovesno prireditvijo odprlo svoj sedež v palači v Rimu. Slovesni govor je imel minister za ljudsko kulturo Pavolini, ki je poveljeval japonske zmage in uspehe v sedanjih vojni, nato je spregovoril japonski poslanik v Rimu, ki je izkazal čast junaški italijanski vojski.

Na Atlantskem, na Sredozemskem in na Tihem morju, prihajajo porazi za Angleže za tistimi, ki so jim jih prizadele italijanske čete v Afriki. Nastop, ki ga je zamislilo italijansko-nemško poveljstvo in ki so ga z nezadržnim zagonom izvedle čete Osi, je genialen. Občudovanje vsega sveta pa vzbuja tisto, kar so storile in kar delajo italijanske oborožene sile na Sredozemskem morju in v Afriki. Velik del zasluženja za zmago v Libiji je treba pripisati slavni italijanski mornarici, ki je znala zavarovati italijanske konvoje pred sovražnikovim zalezovanjem, da so vsi v redu prišli v libijsko luko. Za Afriko je prišel Singapoore. Dva zelo huda udara, ki jih angleška propaganda ne bo mogla zmanjševati.

Madžarska vlada se je sešla včeraj na važno sejo, na kateri so govorili o pripravih za izvolitev namestnika in naslednika državnemu upravitelju regentu Horthyju.

Odstop admirala Harta — vrhovnega poveljnika zavezniške vojne mornarice v Tihem morju

Rim, 12. febr. s. Angleška uradna agencija je objavila sporočilo, v katerem pravi, da je ameriški admiral Hart, vrhovni poveljnik zedinjenega brodogoja Amerike, Velike Britanije, holandske Indije in Avstralije odstopil, in sicer zaradi zdravja. Na njegovo mesto je bil za zdaj postavljen holandski podadmiral Höllrich.

Angleži pa se ne morejo pohvaliti s čim takim. Prav te dni so izgubili nekaj najvažnejših oporišč svojega cesarstva v vzhodni Aziji, drugo za drugim. Če primerjamo položaj držav Osi v novembru 1941 z današnjim položajem, moramo reči, da se je položaj Nemčije in Italije v svetu danes tako utrdil, da se zdi za prihodnje mesece popolnoma upravičeno sleherni upanje.

naša vojska zmagovito premagala najhujše pre-

ekusnje.

Angleži pa se ne morejo pohvaliti s čim takim. Prav te dni so izgubili nekaj najvažnejših oporišč svojega cesarstva v vzhodni Aziji, drugo za drugim. Če primerjamo položaj držav Osi v novembru 1941 z današnjim položajem, moramo reči, da se je položaj Nemčije in Italije v svetu danes tako utrdil, da se zdi za prihodnje mesece popolnoma upravičeno sleherni upanje.

Posvet med generalom Francom in predsednikom portugalske vlade

Lizbona, 12. febr. s. Predsednik portugalske vlade Salazar je včeraj odpotoval iz Lizbone v Španijo, kjer se bo sešel z generalom Francom, kakor je bilo že sporočeno. Na potovanju pa ga spremlja poslanik iz Madrida.

Maršal Čangkajšek pri angleškem podkralju v Indiji

Saigon, 12. febr. s. Vrhovni poveljnik kitajske vojske, maršal Čangkajšek, je s 15 častniki iz svojega glavnega stana imel posvetovanja o vojaških in strateških vprašanjih z angleškim podkraljem v Indiji, lordom Liltinghomom ter z novim ameriškim poslanikom v Moskvi Kerrom. Pri sestanku so razpravljali o rastoči japonski nevarnosti za Birmo, ki predstavlja dostop v Indijo z vzhoda in o tem, da bi Indija v večji meri sodelovala pri vojni z Japonsko. Kitajski zastopniki so odkritosrečno obsojali spodleteli angleški poskus, da naj Indija napne vse svoje vojne sile.

Ostanki dr. Todta v Berlinu

Berlin, 12. febr. s. Včeraj zjutraj so s posebnim vlakom pripeljali v Berlin ostanke telesa ministra dr. Todta, ljubice zbrane in zložene. Minister se je ubil pri žalostni letalski nesreči. Na Anhaltski postaji so ostanke dr. Todta sprejeli številne odlične nemške osebnosti. Minister za ljudsko kulturo in propagando je v sporazumu z načelnikom pisarne v stranki ter z notranjim ministrom zapovedal, da morajo 12. februarja javne

stavbe ter ustanove, ki so dodeljene oboroževalni industriji, izobesiti zastavo na pol droga, ko bodo ostanki dr. Todta slovesno pokopani.

mrtvih, 8 oklepnih voz, 19 topov, 164 strojne in metalcev bomb ter veliko drugega vojaškega blaga. Pri zmagovitih napadih na južnem delu vzhodnega bojišča je v odločujoči meri sodeloval oddelki romunskih smučarjev. Pred Petrogradom so bili mnogi sovražnikovi poskusi za izpad strti po napadalnem ognju nemške oblegovalne fronte.

Delavske mezde naraščajo

Letni obračun Zavoda za socialno zavarovanje

Ljubljana, 12. febr.

Zavod za socialno zavarovanje, bivši Okrožni urad, je sedaj izdelal podatke o svojem delovanju v preteklem letu. Iz teh podatkov je razvidno, da se je zavod vživel v nove razmere ter da uspešno nadaljuje svojo socialno-zavarovalno nalogo, ki se je glede panog še razširila, čeprav je področje zavoda seveda mnogo manjše, kakor bivšega Okrožnega urada, ki je obsegal vso bivšo Slovenijo. Zavod za socialno zavarovanje je samostojen nosilec socialnega zavarovanja v Ljubljanski pokrajini, medtem ko je bil bivši Okrožni urad podrejen zagrebškemu Osrednjemu uradu.

Iz podatkov, ki so nam na razpolago, je razvidno (prva številka pomeni povprečno število zavarovancev v mesecu, druga povprečno zavarovano dnevno mezdo, tretja stanje bolnikov v mesecu in njihov odstotek od skupnega števila zavarovancev, tretje število porodnic in njihov odstotek): junija 23.269, 439, 12.94 lir (1.88%), 63.0 (2.7%); julija 23.996, 13.77 lir, 439 (1.88%), 63 (0.27%); avgusta 25.513, 15.77 lir, 550 (2.15%), 41 (0.16%); septembra 27.235, 16.68 lir, 580 (2.12%), 36 (0.13%); oktobra 27.512, 17.23 lir, 650 (2.36%), 41.0 (0.15 odst.); novembra 25.788, 17.51 lir, 655 (2.53%), 44 (0.17%); decembra 25.227, 18.08 lir, 626 (2.48

odst.), 55 (0.21%). Povprečni podatki za tih sedem mesecev so bili: 25.505 zavarovancev, povprečna mezda 16 lir, 568 bolnikov (ali 2.22%), 18 porodnic (ali 0.10%).

Najvišje stanje zavarovancev je bilo torej meseca oktobra, v zimskih mesecih pa je začelo padati, kar je običajno pozimi, ko zastane vse gradbeno in drugo slično delo, normalen pojav, pač pa je stalno rasla zavarovana mezda ter se je dvignila od 12.94 lir na 18.08 lir. Število in odstotek bolnikov pač raste stalno v zimskih in sploh mrzlejših mesecih, kar je tudi naraven pojav.

Za prve tri mesece lanskega poletja pa so podatki, ki obsegajo vse področje nekdanjega Okrožnega urada, to je vse bivše Slovenije.

Januarja 90.821 zavarovancev, povprečna mezda 34.75 dinarjev, 2930 bolnikov ali 3.22%, 357 porodnic ali 0.39%, februarja 91.615 zavar., povpr. mezda 35.34 din, bolnikov 2427 ali 2.64, porodnic 320 ali 0.35%. Meseca marca: zavarovancev 92.444, povpr. mezda 33.94 din, bolnikov 2137 ali 2.31%, porodnic 310 ali 0.36%. Povprečno v prvih treh mesecih lani: zavarovancev 91.626, povprečna mezda 34.68 din, bolnikov 2498 ali 2.72%, porodnic 329 ali 0.36%.

Za mesec april in maj ni podatkov.

Iz Srbije

† Dančič Čebuli. Našo skupino v Valjevu je zadela težka izguba. Preteklo soboto je po daljši težki bolezni v belgrajski državni bolnišnici umrl Dančič Čebuli, doma iz Radovljice. Zadnje čase je bil uradnik pri KID. Pokopan je bil v Belgradu in ga je na zadnji poti spremlilo lepo število njegovih rojakov. Stanovski tovariš Cveto Kristan je na pokopališču ob odprtem grobu imel lep govor. Več pogrebcev je prišlo tudi iz Valjeva. Pokojni zapuščila žena in dvoje majhnih otrok. Družini in svojem izrekom svoje sožalje, njegovi duši pa naj Vsemogočni da mir in pokoj.

Sneg tudi v Srbiji. Iz Sumadije poročajo, da je tudi tam padlo veliko snega; v nekaterih krajih okoli Kragujevca ga je do meter visoko, tako da zelo ovira promet in kmetje ne morejo prinašati na trge, kar se bo poznalo zlasti po večjih središčih.

Dobro železice mora imeti požarevski brivec Božidar Davidovič, ki je za stavbo 150 dlm pojedel v 25 minutah nič manj kakor 70 šamrock in pri tem spil samo en kozarec vode. Nazadnje je še rekel, da mu je žal, zakaj stave ni povzela na sto kosov.

Koncert sta priredila v Beogradu znana peva Nada Arandjelović in Milan Ristić v dvorani Kolarčeve univerze. Koncert je prav lepo uspel.

Belgrajski mesarji in klobasničarji se silno pritožujejo nad raznimi skaza-mesarji, ki sami koljejo in prodajajo meso svojim strankam daleč nad predpisano ceno, po kateri morajo oni sami dajati meso. Sklicali so protestno zborovanje.

Obdelajte vsako ped zemlje! je jedro govora predsednika srbske vlade generala M. Nedića, ki je pred nedavnim preko belgrajskega radia govoril srbskim kmetom.

Povečanje poljskih pridelkov pripravlja ministrstvo za gospodarstvo. V tekočem letu nameravajo izvesti načrt, ki predvideva posetev lečmena za pivo 4—5000 ha, sladkorne pese na 15.000 ha, sončnice (za olje) na 30.000 ha, fižola na 10.000 ha, dalje tudi večjo množino koruze in zelenjave.

Banat, žitnica Evrope, bo nudil še mnogo več, ko bodo izvršili vse izboljševalne načrte. Mnogo plodne zemlje je še vedno pod vodo in zato je predvidena nova kanalizacija, ki bo posebno važna ob času pomladanskih poplav. Tudi postavljajo velike črpalke, ki bodo služile za izsuševanje tal. Ta dela vršita skupno Srbija in Rumunija.

Trgovina v Srbiji dobiva primitivni značaj. Izkazalo se je kot zelo koristno, da država kmetom nudi monopolne predmete v zameno za žito, korožo, mast in podobno. Minister za narodno gospodarstvo bo v kratkem odpotoval v vzhodno Srbijo, kjer bo nakupil večje količine soli, petroleja, olja, kož, podplatov in žebeljev. Vse to bodo kmetje dobili v zameno za žito in korožo.

Nekatere šole, ki so bile dozdaj zaradi mraza zaprte, so spet pričele z rednim delom.

Kulturne filme so začeli predvajati v dvorani Kolarčeve univerze. Filmi so največkrat v zvezi s predavanji. Namenjeni so predvsem učencem gimnazij. Obisk je dober, ker gredo mnogo raje v kino kakor pa v šolo.

Električne lokomotive za ozkotirne železnice. Italijanske železnice so preizkusile nove vrste električne lokomotive, ki se bodo rabile na ozkotirnih železnicah širine 0.95 m. Prve štiri električne lokomotive je izdelala milanska tvrdka Tecnomasio Italiano Brown Boveri. Prvi poskusi so bili uspešni, vendar pa bodo pri naslednjih vzorcih izboljšali nekatere stvari, da bodo lokomotive sposobne vožnje tudi na večjih vzponih.

Novice iz Države

Cemu je potrebno dvigniti pridelek olja. Nedavno je kmetijsko ministristvo ukrenilo vse potrebno za povečanje oljčnih nasadov kakor tudi za kakovostno izboljšanje oljke, da bi bil na ta način deležen letošnji jesen mnogo večji pridelek oliv in z njimi tudi olja. Pred sedanjjo vojno je vsak prebivalec Italije porabil letno povprečno po 11 do 12 kilogramov masčob, od česar je odpadlo običajno po 4,1 do 4,7 kg na olivno olje. Toda nove okoliščine so prinesle nove odjemalce in uživalce masčob in zato so bile potrebne omejitve v porabi, obenem pa je bilo poskrbljeno, da se bo dvignila količina oljčnega pridelka, kakor bo mogoče spet spravili v ravnotežje ljudske potrebe po masčobah.

Trošarine na vino, najboljši dohodek italijanskih občin. Italija, velika pridelovalka in tudi potrošnica vina, ima velike dohodke od trošarin na vino in druge alkoholne pijače. Statistični podatki občinskih proračunov pravijo, da je trošarina na vino eden glavnih dohodkov občin, kajti v večini primerov daje občinam po 40% vseh dohodkov. Za temi prihajajo dohodki od trošarin na meso, 30% od celotnega proračuna, potem pa sledijo trošarine na električni tok in drugo. Med mesti, kjer popijejo največ vina, je prvo Torino, kjer odpade na vsakega prebivalca povprečno po 120 litrov vina na leto. Mesto Vercelli sledi s 97, Novarra pa s 95 litri. Najnižje številke izkazuje statistika porabe pijač v južnih in otoških krajih, kjer popije povprečno vsak prebivalec le po 20 litrov vina letno. Navedene številke povedo, da pijejo mnogo več ljudje, ki imajo milejšje severno podnebje, kakor pa ljudje v vročih južnih krajih.

Za večji pridelek sladkorne pese. Vlada je razpisala posebno nagrado za sadilce sladkorne pese in za varne, ki iz pese pridobivajo sladkor in alkohol, in sicer po 10 lir za vsak sto dobre sladkorne pese. S tem hoče vlada vzpodbosti tako pridelovalce, da bodo umneje in obsežneje sadili, pridelovali pa, da bodo umneje in do krajinj meja možnosti previdno predelovali sladkorno peso, da ne bo šlo prav nič v vpadke. V pretežni večini je sladkorna pesa razširjena v Južni in Srednji Italiji, toda zadnja leta se je dobro razvijala tudi v Severni Italiji in sicer posebno v Padski nižini. V letih od 1923. do 1935. je bil s peso posajen 86.701 hektar, pridobil pa so 2.964.761 stobov sladkorja letno. V naslednjem četrtletju od 1936—1939. se je površina posajene zemlje povečala na 134.752 hektarjev iz povečanega pridelka pa so pridobili po 3.603.722 stobov sladkorja letno. Leto kasneje je bilo posejanih s sladkorno peso že 146.000 hektarjev, iz pridelane pese pa so dobili 5.430.000 stobov sladkorja. Posebno radi širijo gojitev sladkorne pese na vzhodnih, ki so bila izsušena in preurejena. Računajo pa, da se bo gojitev še povečala in da bo letos pridelek sladkorja mnogo večji kakor lanski, za katerega za točne številke še niso znane.

Kako se je razvijala trgovinska izmenjava med Italijo in Nemčijo v zadnjih 9 letih. Italijanska trgovinska zbornica na Dunaju je izdelala posebno poročilo, ki podaja pregled trgovinske izmenjave med obema državama oboji. Preden je prišla v Nemčijo na oblast nacionalsocialistična stranka, je zavezala Italija v nemški trgovinski bilanci podrejeno mesto. Toda po nastopu Hitlerja se je Italija povzpela kmalu na prvo mesto. V sedmih letih do leta 1940 se je trgovinska izmenjava med obema državama potrojila. Istovetnost idej in pogledov na preureditev sveta je ustvarilo potrebno podlago in oziroma v obeh državah. Posebno pa se je izmenjava večala, ko je prišlo do sedanje vojne in je bilo treba obojni gospodarstvi povezati v čim trdnjšo zvezo za boj proti angleški blokadi. Italija je svoje nakupe premoga preusmerila v Nemčijo, obenem pa je tam povečala nakupe železa, jekla, strojev za industrijo in kemičnih izdelkov. Obe državi sta si izmenjali tudi številne izume in patente. Nemčija je zelo čislala izdelke italijanske motorne industrije, v mnogem pa je italijanska kmetijska pridelava zmogla dobavljati svoje prevlečke v Nemčijo in tako pomagala pokriti prehranjevalne potrebe Nemčije. Agencija »Agit« ki prinaša te podatke, pa pristavlja, da se bo izmenjava še povečala po zmagoviti končani vojni, ko se bo Evropa nanovo preuredila in se bo lahko italijanski in nemški gospodarstvo mirneje in nemoteno razvijali ter drugo drugega izpolnjevali.

Proslava dvatisočletnice smrti rimskega zgodovinarja Tita Livija. Ker poteka letos dva tisoč let od smrti znanega rimskega zgodovinarja Tita Livija, so v Italiji organizirali večje proslave, katerih uvod pa je bila proslava v rimski Akademiji. Ki slavnostni čisto so prišli tudi prosvetni minister, državni podtajnik v predsedstvu vlade, predsednik Akademije, zastopniki korporacijske zbornice, stranke in drugi člani. Član akademije senator profesor Cardinali je imel predavanje o pomenu Tita Livija za rimsko zgodovino in za pojmovanje rimskega izročila. Govornik je na koncu ugotavljal, da je fašizem povzel vse bistvene nauke iz te zgodovine in vnovič poživljal rimsko tradicijo. Svečani sestanek so začeli in zaključili s pozdravom kralju in cesarju in Duceju.

Potrebno pojasnilo

Nekateri časopisi so pred nekaj tedni natisnili novice, da je bila pri okrajnem sodišču v Ljubljani na imovino Ljudske tiskarne in knjigarne d.o.o. v Ljubljani dovoljena vknjižba zastave pravice za menično kreditno terjatev Hranilnice Ljubljanske pokrajine v znesku 1.750.000 lir.

Pri ljudeh, ki jim je solidno poslovanje našega podjetja zelo neljub, je ta vest dala povod za različne komentarje, ki imajo očividni namen škoditi ugledu podjetja in ustvarjati pri neinformirani javnosti mnenje, da je bilo sklenjeno novo posojilo, ki naj služi v spekulacijske ali celo še bolj nečedne namene. Da branimo ugled podjetja, ki ima izključno namen služiti skupnim koristim slovenskega katoliškega prebivalstva v naši pokrajini, moramo dati javnosti ta-le pojasnila:

1. Posojilo, na katerega je bila nedavno vpisana vknjižba, ni novo, ampak staro že nad deset let. Prvotno posojilo je v letih gospodarske stiske dala Zadrzna zveza. Ko je leta 1938. Ljudska tiskarna in knjigarna zaradi novega zadrznega zakona morala preiti iz zadruge v družbo z om. zavezo, je izgubila možnost, imeti še nadalje posojilo pri Zadrzni zvezi. Najela je posojilo pri bivši Hranilnici dravske banovine ter poravnala svoje obveznosti pri Zadrzni zvezi. To posojilo je bilo krito z menicami in s predzaznambo v zemljiški knjigi. Po novih predpisih posojilodajalca pa smo morali dovoliti polje menične obveze še vknjižbo, ki so jo nekateri zlohotno, drugi pa zaradi neinformiranosti proglasili za novo posojilo.

2. Drugi del posojila je najelo podjetje v dneš razsula bivše Jugoslavije pri Zadrzni gospodarski banki, da je kljub ogromnim izgubam pri svojih dolžnikih izven meja Ljubljanske pokrajine moglo poravnati svoje obveznosti napram uslužbenstvu. Na podlagi interne dogovora med obema denarnima zavodoma je bila vpisana za oboje posojil le ena intabulacija.

3. Ljudska tiskarna in knjigarna nima danes in ni imela kdaj koli prej nikakega premoženja v gotovini. Vsi dohodki podjetja so se redno porabili za širjenje katoliške tiska med slovenskim ljudstvom. Mislimo, da ni nikogar, ki bi ne uvidel, s kakšnimi finančnimi žrtvami je v današnjih omejenih razmerah združeno izdajanje dnevnega tiska in revij.

4. Naša podjetja nimajo niti od daleč namena izrabljati današnje težke gospodarske rezme v kapitalistično-spekulacijske namene. Gre mu le za to, da ohrani 250 delavcem in nameščencem kruh, ki je potreben za preživljanje njih in njihovih družin. Podjetje le obžaluje, da mu v tem pogledu ni mogoče več storiti.

Toliko v pojasnilo dobromislečim, da bodo sprevideli, kako nečastnih sredstev se znajo nekateri ljudje posluževati v borbi proti podjetju, ki v najtežjih razmerah izpolnjuje svojo kulturno nalogo napram slovenskemu ljudstvu in socialno dolžnost napram ljudem, ki si pri niem služijo svoj vsakdanji kruh.

Ljudska tiskarna in knjigarna.

V treh vrstah...

Zapisnega mladih učiteljev v Ptuj. Kakor po drugih spodnještajerskih okrožjih, je bilo tudi v ptujskem nameščeno večje število mladih učiteljev in učiteljic, ki so dovršili usposobljenostni tečaj. Pred odhodom na službena mesta so bili zaprišeni na posebni prireditvi v Ptuj, na kateri je igral ptujski učiteljski kvartet.

Za povečano dobavo premoga v Trbovljah. V hiši okrožnega vodstva v Trbovljah je bil sklican zbor obratovodij in poverjenikov delovno političnega urada. Govoril je vodja delovno političnega urada, ki je pozival k čim večji dobavi premoga. Rekel je, da niso odločilni stroji in kapital, marveč ljudje, ki strojejo strojem in šele ustvarjajo kapital.

Nemški jezikovni tečaji v Konjicah, ki jih je po številu 12, imajo 480 udeležencev. Pripravljajo pa nov tečaj za 50 udeležencev. V Laurichovi usnjarni so se pričeli trije tečaji s 150 tečajniki. Prav tako je cestno gradbeno podjetje Granit priredilo tri jezikovne tečaje.

V ljutomerskem okrožju so bili v teku januarja sklicani zbori po raznih podjetjih. Na zborovanjih so govorniki poučevali delavstvo o narodno-socialističnem redu po obratih, o zvestobi do podjetja in o pomenu dela v narodno-socialistični državi. Posamezni delavci in obratovodje so lahko govornikom stavili vprašanja, da so dobili potrebna pojasnila.

Poveljni varnostne policije za Spodnje štajersko je te dni izdal posebno odredbo, s katero je ukinil dosedanj prepoved posetiti lepo Pohorje. Pohorje je zdaj spet vsem dostopno.

Na Bledu je bil pred dnevi zbor vodij narodno-socialistične stranke. Po tem zborovanju je bil pa prvi sestanek krajevne skupine, na katerem je bilo tudi nekaj govorov. Ob tej priliki je nastopila tudi novo ustanovljena godba prikliski standarte.

Črna KAMELA

»Zdaj pa naenkrat govorite spet v ednini.« se je zasmejal Chan. »Pred nekaj minutami se je slišalo le čmi.« Toda, zdi se mi, da je bilo vse to v zvezi le z bližajočim se uspehom. »Torej dobro: nekdo nas misli povleči za nos. Kakor že hočete. Ali imate Jaynesove prstne odtise?« »Dobil sem jih, ne da bi mož o tem sploh kaj slutil. Toda slo je vendar za odtise Smitha, tistega potepuha, katerega prstne odtise smo našli na okenski polici.« »Res, to je bilo že nekaj, na podlagi česar bi človek lahko kaj začel. Takoj sem ukazal, da ga je treba nemudoma prijeti. Vsak čas bo tu. In kaj ste potem še storili?« »Charlie je ponovil Jessopovo izpoved o pretanu, ki pa po njegovem mnenju ne bi mogla biti daleč od maščevanja. Pokazal je svojemu šefu pismo, ki mu ga je bil Van Horn izročil kot povod za svoj obisk v mestni knjižnici. Končno je poročal o poškodbah vezanega časopisa in končal s pristavkom, da sta bila tedaj Ballou in njegova žena zaslišana. Še dolgo potem, ko je končal, je šef sedel in molčal. »No,« je rekel in vzdihnil, »po vaših informacijah so tako rekoč vsi sumljivi. Ali ne morete, za božjo voljo, o vsem tem napraviti nobenega sklepa?« »Ali bi bili vi tako ljubeznivi in mi povedali, kako se glase vaši sklepi?« je nejevoljno vprašal Chan. »Moji? Nič ne vem. Popolnoma sem zmuden. Toda vi, nos naše policije...« »Prosim, pomislite, da nisem bil nikoli prijatelj naglice. Medtem ko takole postopam okrog, razmišljam o vsem. Debeli prihajajo vedno pozno na cilj. Dajte mi torej čas.«

»Kaj torej nameravate ukreniti zdaj?« »Mislim na prijateljski obisk pri mr. Ballouju.« »Za božjo voljo, Charlie pazite se! Ballou je vpliven mož in žalibog do mene ne goji nobenih posebnih čustev.« »Saj sem se namenil, da se ga bom lotil z vsemi diplomatskimi sredstvi, kar si jih morete misliti.« »To boste tudi nujno morali. Le užaliti ga nikar! Saj poznate te stare naseljene družine!« Charlie je skomizgnil z rameni. »Saj vendar nisem živel na Honolulu vsa leta z zaprtimi očmi. Ne vzemirajte se! Znam se kretati po parketih in govoriti, da se med in mleko kar cedita.« Vstopil je Kašimo, popolnoma brez poguma, čisto potr. »No, kje je Smith?« je vprašal šef. »Nikjer, sir,« je rekel Kašimo. »Izgubil je, kakor bi se bil vdrl v tla.« »Vdrl v tla? Ti vrag ti! Glejte, da mi izginete izpred oči in se mi ne vrnete brez njega.« »Morebiti pa poznam jaz dosti boljše kanale zločinskega podtalnega sveta!« je rekel dobrohotno Chan, vzel z mize listič in napisal nanj nekaj besed. »Tu imate seznam krajev, ki jih še obiščite.« Kašimo je vzel listič in zdiral iz sobe. »Čakam na vaše obvestilo,« je zaklical za njim Chan. »Ubogim Kašimo,« se je nasmehnil Chan. »Zdaj se bom pa tudi jaz dvignil, da se znova podam na morje dvomov in zagat.« Charlie je odšel v vilo Ballouja v dolini Moana. Pustil je za seboj poslovni in trgovski del mesta in vozil skozi ulice samih vrto in lepih vil. Naprej od akademije Panahou se je začel drevored proti dolini Moana. Tu ga je zajela nenadoma tema. Temni oblaki so grozili nad gorami in vihar je začel usmerjati debele deževne kaplje v okna njegovega vozila. Začeta šipa je bila v trenutku neprozorna. Nekaj metrov za njim je nad Honolulu še vedno sijalo žarko sonce.

Dospel je do ljubke hišice, v kateri je živel Willkie Ballou, sprejela pa ga je Balloujeva gospa. Njen mož je bil zgoraj, mu je povedala, da bi se preoblekel za golf. V Honolulu se ljudje za deževje malo zmenijo. Čeprav še tako lije, pa je košček neba vselej jasn in od sonca ožarjen.

Rita ga je prijazno sprejela, da se je Chan pomirjeno lotil svoje prave naloge.

»Žal mi je, da vas spet vznemirjam s svojim pojavom,« se je opravičeval. »Zelo dobro vem, da bi bili veseli, če bi vam z menoj ne bilo treba nikoli več govoriti. Žal, da moram zgolj iz formalnih razlogov ponovno govoriti z vsemi tistimi, ki so bili včeraj v hiši umora.«

Rita je prikimala. »Uboga Shelah! Kako pa gre s preiskavo, gospod komisar?«

»Nekaj korakov naprej smo že prišli,« je vedro odgovoril v prepričanju, ker mu, hvala Bogu, niso bila potrebna druga pojasnila. »Ali bi hoteli z menoj malce poklepetati o časih, ko ste vi v Hollywoodu želi svoje zmagoslavje?«

Rita je iz dolgočasnja pogledala na orosena okna. »Prosim, lahko,« je odgovorila.

»Ali vam smem povedati, da ste moji najstarejši hčerki, ki je navdušena prijateljica filma, skoraj strli srce, ko ste se ločili od srebrnega filmskega platna? Nobena, tako mi pravi, ni bila tako očarljiva kot vi!«

Igralkin obraz je vidno zažarel. »Se me še spominjate? To je lepo od vas.«

»Vaše navdušujoče, umetnosti ni mogoče pozabiti!« ji je zagotavljal Chan vedoč, da si je pridobil za vse življenje novo prijateljico.

»S čim vam lahko pomagam?« je poizvedoval. Chan je preudarjal. »Vi ste že v Hollywoodu poznali miss Shelah Fane?«

»Da, da in celo zelo dobro.«

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

394.

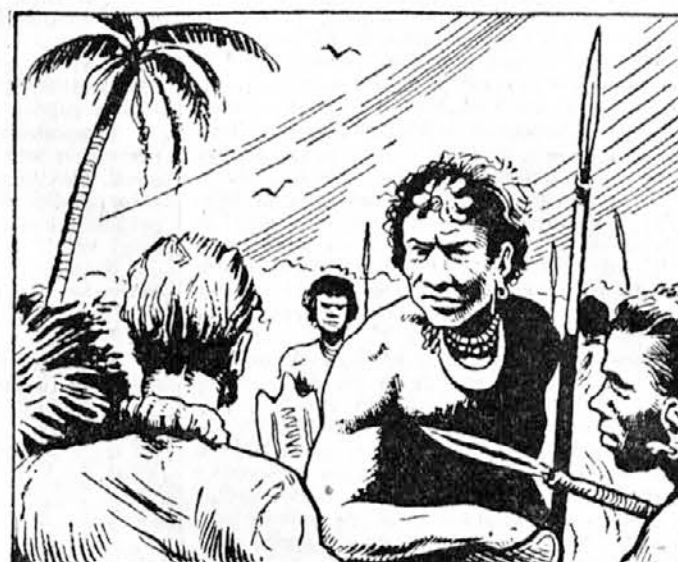
Spodaj je ležala kolanjasta ravan, ki so jo obdajali nizki hribi, na vzhodu pa se je bleščalo sinje morje.

»Oh, Lastavica, predraga moja Lastavica, je vzkliknil kapitan in vzdignil roke. Pokazal je na morje, kjer so se svetila jadra mirno sloječe ladje, podobne belemu labodu

395.

Ko sliša se popolnika tako veselila, da sliša dobila spel ljubljeno ladjo, je pa iz doline prišlo krdelo rjavih, napol nagih ljudi, oboroženih z dolgimi sulicami. Ko so zagledali bela tujca, so obstali, kakor da si ne upajo naprej. Kapitan in Tomaž sliša ob njihovem prihodu malo osupnila, potem sliša jim pa šla pogumno nasproti.

396.

Ko sliša prišla do rjavih vojščakov, jih je kapitan nagovoril v svojem jeziku. A samo eden izmed divjakov je lomil malo po angleško, drugi pa malajsko. Kapitan je znal nekaj besedi tega jezika in je skušal zvedeti, kako se imenuje otok. Divjaki pa so majali z glavami, potem pa rekel, da morata z njim k poglavarju.

Java – najdragocenejši biser Nizozemske Indije

Ves otok, ki meri polovico Italije, je en sam cvetoči vrt ob zemeljskem ravniku.

»Mnogo dežela sem že videl na svetu« — privede italijanski častnik Arnaldo Fraccaroli — »a veliki in mali otoki Holandske Indije spadajo gotovo med najlepše. Človek kar strmi nad krasnim naravnimi prizori na tem otočju, nad bujno rastlinstvo in nad bogastvom vseh vrst. Najdragocenejši biser med vsemi otoki Nizozemske Indije pa je brez dvoma Java, en sam cvetoči vrt ob zemeljskem ravniku. Otok je približno tako velik kot

polovica evropske Italije

Živi pa na njem približno 40 milijonov prebivalcev. Z drugimi besedami se to pravi, da je prebivalstvo na Javi nekako dvakrat tako goste naseljeno kot pa v Italiji, čeprav je tudi tu gostota izredno visoka. Lahko rečemo, da spada Java med najgostejše naseljene dežele na svetu sploh. Gotovo ima to svoj poseben vzrok. Da, ima, in sicer v izredni rodovitnosti javanskih tal, ki bi lahko prehranjevale takorekoč kar cel majhen svet, če bi bila vsa zemlja tam do skrajnosti izrabljena.

Nekaj zgodovine

V prvih letih 16. stoletja so se izkrcali na Malajski Portugalci, ki so od tod začeli potem počasi zasedati tudi velike Sundske otoke, kakor Sumatro, Javo, Borneo, Celebes in otočje Moluki. Še prej pa so bili v teh vodah baje benečanski mornarji, ki pa niso prišli tja z namenom, da bi si osvajali nove dežele, pač pa so se zadovoljili le s tem, da so trgovali z deželami Daljnega vzhoda. Mudi se je tam tudi oči vseh svetovnih popotnikov, Marco Polo. Proti koncu 16. stoletja so portugalske kolonije v jugovzhodni Aziji prešle pod Španijo, ker sta tedaj Španija in Portugalska dobili skupnega vladarja v osebi Filipa II., od Špancev pa so te dežele slednji dobili Nizozemci. Štiri ladje, ki so odplule iz holandskega pristanišča Texel, so zadostovale, da so si Nizozemci osvojili leta 1590 Sumatro in Bantam, pri poznejših nastopih pa še Javo in druge bližnje otoke. Tako je nastal močvirni imperij Holandske Indije, ki je dvain sedemdesetkrat večji kot evropska Holandija; ima pa približno 60 milijonov ljudi (evropska Nizozemska 8 milijonov).

En sam cvetoči vrt...

Dočim je Sumatra takorekoč še napol divja, je Java en sam cvetoči vrt, oboževanja vreden pa

potem razmeroma mali otok Bali, ki je posebno privlačen, ter slednjič še precej neraziskana Borneo in Celebes. V nasprotju z Borneom in Sumatro pa Java skoraj vsa obdelana in je tam rastlinstvo tako bujno, da so nasadi res podobni praviim vrtovom, ki jih je cloveška roka skrbno uredila v tej deželi okrog zemeljskega ravnika. Vsega je na tem bogatem otoku dovolj, še bogatejša pa je Java zaradi tega, ker se tu zbira bogastvo tudi z drugih bližnjih otokov.

Zelo mična so

javanska mesta

ob obalah in višje v gričevnatem svetu. So nekaj vmesnega med evropskimi in orientalskimi mesti. Glavno mesto je Batavija, ki ima približno pol milijona ljudi in je tudi sedež vlade. Potem je važno tudi mesto Surabaja z 220.000 prebivalcev, med katerimi je 20.000 Evropejcev, dalje Semarang, približno prav tako velik kot Surabaja, Bandoeng, ki leži na visoki planoti in ima 170.000 ljudi. Tudi tu je le kakšnih 20.000 Evropejcev. Važnejše mesto bi bilo potem še Giogkia s 140.000 prebivalci, nešteto pa je še drugih manjših mest in drugih velikih, lično urejenih naselbin ob obali in v notranjosti otoka.

Dragoceni pridelki

Na Javi je ogromno velikih in manjših kmetij, ki skušajo čimbolj izkoristiti javansko zemljo in temelje na industrijski podlagi. Velike kmetije merijo v vsej tak imenovani Otoški Indiji skupno približno tri milijone hektarov, od katerih jih je nekako 540.000 samo na Javi in na Maduri.

Samo na Javi je 288.000 hektarov zemlje, ki jo izkoriščajo za pridelovanje gumi (izvoz: 90 milijonov zlatih goldinarjev na leto), 40.000 hektarov zemlje pa je zasajene s sladkornimi trsom, s katerim zalagajo velike sladkorne tovarne (vsako leto izvozijo z Jave za približno 45 milijonov zlatih holandskih goldinarjev sladkorja).

V vsej Holandski Indiji je 250.000 ha kavnih nasadov, večina od tega pa na Javi. 140.000 ha zemlje daje čaj. Kave izvozijo vsako leto za 23 milijonov goldinarjev, čaja pa za 45 milijonov. Potem je celih 38.000 ha zemlje posajene s tobakom, ki ga vsako leto izvozijo za 37 milijonov goldinarjev. Riževih nasadov v vsej Otoški Indiji je 4 milijone ha, koruznih pa 2 milijona ha. Poleg vsega tega pa ne smemo prezreti še drugih, za Javo

značilnih pridelkov. Tako pridelajo tu mnogo izbornega popra in ga vsako leto izvozijo za 16 milijonov goldinarjev, dalje kinina (izvoza za 7 milijonov gold.), cimeta ter drugih stvari, ki jih skoraj nikjer drugod ni, vsaj dosti ne.

Gozdovi in rudnine

Ogromno premoženje pa ima Java v svojih gozdovih, katerih površina meri celih 7.000 kv. kilometrov, na vseh nizozemskih otokih pa približno 31.000 kv. kilometrov! V njih raste najdragocenejši les, ki je Nizozemski prinesel vsako leto res lep denar, saj je bilo povpraševanje po njem vedno živo.

Precej je v Holandski Indiji tudi zlata in sre-

Na pragu je nov singapurski gospodar

Vrata, skozi katera je mogoče nadzorovati nad četrtino vsega prebivalstva na zemlji

V središču svetovne pozornosti je danes močna trdnjava ob prehodu iz Indijskega v Tihi ocean, angleški Singapur. Gotovo ne bi posvečali tej utrdbi ob skrajnem južnem azijskem koncu tolikšne pozornosti, če ne bi bila res tako važna v vsakem oziru, vojaškem in gospodarskem. In zdaj je Singapur na tem, da po dolgi dobi zamenja svojega gospodarja, kajti tik za njegovimi zidovi že grme japonski topovi, letalske bombe pa ga že nekaj časa tudi temeljito obsipavajo. Na njegovem pragu je torej nov gospodar, Japonec, in se Singapurja skuša polastiti za vsako ceno, tudi za ceno še tako velikih žrtev. O singapurski trdnjavi v zvezi s sedanjim njegovim vojaškim položajem, pišejo iz Tokija med drugim naslednje:

Singapur obsega prostor, ki je dolg 43 km, širok pa 22 km. Za zgraditev tamkajšnjih utrdb so Angleži izdali osem milijard, zdaj pa je ta utrdba na tem, da spričo pritiskajočih japonskih sil zavira na njej za vedno japonska zastava. Angleži očitno niso računali s tem dejstvom. Singapur kontrolira naložbo 300 milijonov funsterlingov, ki jih je Anglija investirala v Vzhodni Aziji. To so vrata, ki držijo od Zahoda na Vzhod k desetim (od 35) svetovnim mestom, ki imajo nad milijon prebivalcev, in med katerimi sta tudi Tokio in Nanking. Vrata, skozi katera je mogoče nadzorovati 26 odstotkov vsega prebivalstva na zemlji. Singapur so bila vrata za 600 milijonov Azijscev in 100 milijonov ljudi z Otoške Indije.

Singapur pa je tudi točka, na kateri se stekajo številni podmorski kabli, ki držijo od vzhoda in od zahoda. En sam podmorski kabel, ki teče pod In-

bra. Zlata nakopljejo vsako leto približno 2.500 kg, srebra pa 22.000 kg. Kakor na Borneu in na Sumatri, je tudi na Javi precej petroleja, zlasti ob severni obali. Poleg tega pa je na Javi tudi nekaj oljarn in rafinerij. Razvito je zelo tudi čipkarstvo in klobučarstvo. Klobukov iz bambusa izvozijo na milijone. V Bataviji, Surabaji in Bandoengu sem videl nekaj Italijanov — pripoveduje omenjeni italijanski častnik — ki so si tudi lepo uredili svoja polja.

S svojimi ličnimi mesti, krasnimi asfaltnimi cestami, nasadi in riževimi polji, ki so za oko kot pravi vrtovi ali parki, s svojim neprecenljivim bogastvom, elikovitostjo običajev in srčno dobrim ljudstvom, predstavlja Java res naravnost očarujočo eksotičnost dežel ob zemeljskem ravniku.

Prihranki srbskih delavcev v Nemčiji

Iz krogov nemških zasedbenih oblasti v Belgradu poročajo, da so srbski delavci, ki so zdaj zaposleni v Nemčiji, od 1. septembra lani pa do pred kratkim poslali svojem domov v Srbijo približno 4 milijone dinarjev, ki so jih zaslužili pri svojem delu v Nemčiji.

Drago protiletalsko zavetišče

Iz Zürich poročajo: Občinski svet v Zürichu je naslovil na švicarsko vlado prošnjo naj mu podeli približno milijon švicarskih frankov posojila, ki bi ga porabil za zgraditev in opremo velikanskega protiletalskega zavetišča. To zavetišče naj bi bilo zgrajeno in opremljeno tako, da ne bi izbornu služilo samo kot pravo protiletalsko zavetišče, pač pa naj bi služilo tudi v druge namene v mirni dobi.

DOBRI STARI ČASI

14. septembra.

Mislil, da Pasotti ne bo več prišel v našo hišo. Žal mi je zaradi uboge Barbore, ker mislim, da tudi ona ne bo več smela k nam. Toda ne obžalujem tga, kar sem storila.

Ze nekaj časa prav natančno ve, da si v Turinu, kakor vedo tu vsi. Govoril je o tem tudi s carinikom. Povedala mi je to Marija Ponova, ki je stala pri kapelici v Romitu, ter ju slišala, da sta se pogovarjala, ko sta šla iz Albogasio Superiore. Ko pa je prišel k nam, se je vedno delal, ko da nič ni ve in je vedno spraveval po Tebi s tisto običajno prisiljeno skrbjo in prijateljstvom.

Danes me je dobil samo v vrtu, vprašal me je, koliko časa boš še odsoten in če si zdaj v Milanu. Kratko sem odgovorila, da se čudim njegovemu vprašanju. Prebledel je. »Zakaj?« je rekel. »Zato, ker govorite okoli, da je Franco čisto nekje drugje.« Zmedel se je, ugovarjal je in se jezil. »Ne ugovarjajte,« sem rekla, »saj je vseeno. Saj vem. Sicer pa je Francu prav dobro, kjer je že. Lahko poveste to komur hočete.« »Zalite me!« je rekel. Nisem dolgo pomisljala in sem rekla: »Četudi!« Takoj je odšel, ne da bi me pozdravil, temen ko pikov as, če že uporabljam te primere. Prepričana sem, da bo še nocoj šel v Cressogno.

Čustant nam je poslal v dar krasnega linja. Ujel ga je danes zjutraj na veliko jezo Bianca, ki ves dan ribari, pa nič ne ujame. J-zi se, da se ne zmenijo pridni linji za m. c. kr. Vel. in njegovega Carlascia. »Ubogi človek,« pravi gospa Pepina, »saj se mu bo še žolč zlil od jeze.« Ga bo že minilo, ga bo že minilo.

Brate vodi vez edina
nas do cilja enega.
Živi, cesar, domovina,
večna hode Avstrija!

15. septembra.

Povdala sem stricu dogodek s Pasottijem. Bil je zelo nezadovoljen. »Lep dobiček boš imela od tega,« je rekel. Ubogi stric, človek bi mislil, da je koristolovec, rajši modrijan. V glavnem pa je proti vsej moji jezi do toliko grdi stvari na svetu njegov glavni dokaz stavke: »Vzemij vse tako, kakor je!«

Dan's je bila velika maša v Albogasio Superiore. Ko sem šla z Marijo iz cerkve, sem srečala obupen pogled uboge Pasottijeve, ki je imela očitno zapoved, da se me mora izogniti. Pridrži! Pa se mi je Ester in la tudi z menoj k nam, kjer sva imeli med štirimi očmi pogovor, ki sem ga že nekaj časa pričakovala.

Začela je s prošnjo, da se ne smem smejeti, sama pa se je smejala. Iz vsega sem razumela, da je napravil profesor polagoma nekaj vtisa nanjo. Tako je, četudi Ester zatrjuje, da ne more razvozljati svojih čustev. Vidim vso pot, ki jo je naredilo njeno srce. Gotovo se spominja, da ga je sprva imenovala starega Valsoldežena, starca, plešca, dolgoušca, nosoročca, rd-čebra. Ko je začutila do njega naklonjenost, je iz nekake hvalečnosti opustila te priimke, ne da bi se sprijaznila z bleščeco lobanjo s štrlečimi ušesi, z rdečo dlako in s cvetočim nosom svojega oboževalca. Zdaj o prvih treh grozotah sploh ni več govora. V teh treh točkah je prijatelj dobil bitko in lahko praznuje zmago. Samo še okoli četrte točke se bije boj. »A ta nos!« je rekla danes zjutraj Ester ter se smejala in smejala in skrila svoj ljubki, žareči obrazek. Sramotni nos čudovito uspeva, ter je vedno večji in vedno bolj rdeč.

Ta preprosti človek mi je pred kratkim zaupal, mogoče,

da bi povedala Esteri, da je vedno, tudi v mladosti pil samo vodo. Njegov nos je rdeč in otekel zaradi pogostih notranjih bolezn. Bala sem se, da to novo dejstvo ne bo izboljšalo položaja. Upala sem, da bo prijateljica končno premagala tudi to veliko in debelo oviro. Drži, da je njegova strast dosegla vrhunec. Napisal ji je trideset strani dolgo izpoved, si popolnoma izpraznil srce, ter ga obrnil narobe, da bi moral omehčati celo Hrvata. Pomagala sem mu pri Esteri, ki se bo v dveh dnevih odločila. Odgovoriti hoče po meni. To si razlagam tako, da jo profesorjeva učenost teži in se zato zelo boji, da ne bi delala napak v pravopisu. Dobro znamenje!

18. septembra.

Tri dni Ti nisem pisala. Bala sem se, da ne bi mogla vladati svojega peresa, da ne bi znala povedati svojih misli z besedami, ki naj bi bile samo malo zmerne, nič več. Zdaj to lahko storim in delam tako, Vedi pa, Franco, da nisem prepričana, ali se bom mogla vedno obvladati.

15. septembra zvečer je torej prišel k meni zastopnik babice. Ker je 16. potoke rok za Tvoje obresti, sem mislila, da ima tistih pet sto dvajsete. Kar rekla sem mu, da bom takoj spisala potrdilo. Tedaj mi je cenjeni gospod Bellini rekel, da mu moje potrdilo ne zadostuje. »Kako to,« sem odgovorila, »saj vam je 16. marca tudi zadostovalo?« »Tako mi je zapovedano!« je rekel. — »Toda Franca ni tu.« — »Vem.« — »Po kaj ste torej prišli?« »Prišel sem vam povedat, da se mora don Franco zglasti pri upravitelstvu gospe grofice v Bresciji, če hoče dobiti denar.« — »In če ne more priti v Brescia?« — »Tu je gospod Bellini mahnil z roko, češ: »Naredite, kakor hočete.« Odgovorila sem mu, da je dobro, mu postregla s kavo ter mu rekla, da bi rada kupila od gospe grofice omare za knjige iz tvoje stare učne sobe v Cressonu. Bellini je prebledel ter prav potuhnjeno odšel kakor naš stari pes v Rizeyevi hiši, če je kaj ukradel.

Prav gotovo ima pri tej umazanosti Pasotti prste vmes.